

Oktober 2022

Ansøgning om tilladelse til udplantning af ålegræs på to lokaliteter i Gamborg Fjord.

Better BirdLIFE

Indholdsfortegnelse

Indledning, baggrund og formål	3
Placering	4
Beskrivelse af projekterne	5
Eksisterende forhold	5
Praktisk forhold for udførelsen	6
Omfang	6
Tidsplan	6
Bygherre/rådgiver	7
Dybdeprofil og bundsubstrat	7
Hydrografiske forhold	7
Udførelse	7
Opfølgning	7
Afmærkning	7
Overvågning	7
Pasning, sikkerhed og formidling	7
Økonomi	7
Miljømæssig belastning	8
Miljømæssig sårbarhed, VVM og konsekvensvurdering	8

Indledning, baggrund og formål

Denne ansøgning omhandler udplantning af ålegræs som fødesøgningshabitat i forbindelse med projektet LIFE17 NAT/DK498 Better BirdLIFE samt som biodiversitets- og klimavirkemiddel.

Ansøgningen er indsendt af Middelfart Kommune på vegne af Syddansk Universitet og Middelfart Kommune. Begge indgår i projektet Better BirdLIFE, som ledes af Middelfart Kommune.

Better BirdLIFE har til formål at forbedre levestederne for en række kystfugle i Vestlige Østersø. Projektet omfatter 22 delprojekter i 11 forskellige Natura 2000-områder. Delprojekterne drives af projektets 9 partnere, hvoraf en er tysk.

Som en del af projektet har Middelfart og Kolding kommuner etableret sammenlagt 20 ha stenrev i Lillebælt. Sønderborg Kommune har etableret 10 ha stenrev i Flensborg Fjord. I tilknytning til stenrevne i Lillebælt ønsker Syddansk Universitet at etablere 1,5 - 2,5 ha nye ålegræsenge. Der blev givet tilladelse til etablering af stenrevne og udplantning af ålegræs i 2020. To af de ansøgte lokaliteter viste sig dog uegnede til storskalaudplantning af ålegræs, hvorfor der nu ansøges om to nye lokaliteter.

Middelfart Kommune ønsker at anvende erfaringerne fra projektet til at foretage yderligere udplantning af ålegræs, der skal fungere som virkemiddel til forbedring af biodiversiteten i havet samt kulstofbinding.

Udplantning af ålegræs.

Det er ved flere lejligheder testet, om det er muligt at plante ålegræsskud med rodstængel. Det vist sig umuligt. Samtlige skud blev altid tabt på kort tid, da skuddene ikke fra start har velfungerende rødder til at forankre sig med. Derfor har løsningen været at fastholde skuddet ved at vinkle bambuspinde ned over rodstænglen eller binde rodstænglen til et tungere jernsøm.

I juli 2017 blev første danske storskala-transplantation gennemført i et marint virkemiddelprojekt. Det tog i alt 10 dage at plante ca. 16.000 skud. Skuddene blev plantet i skakmønster i forventningen om, at de barbundsområderne efterfølgende ville blive dækket af ålegræssets vegetative vækst. Der blev plantet 21 skud/m².

I resten af vækstsæsonen 2017 fordobledes skudtætheden fra de plantede 21 skud/m² i juli til 53 skud/m² i oktober. I denne periode var området hærget af den første kraftige storm. Vinteren resulterede ikke i skudtab, så udgangspunktet – flot forankrede skud – resulterede i at skudtætheden nåede 430 - 590 skud/m² i august 2018, og 900 skud/m² i 2019. Den rekordstore 43 X tilvækst overraskede positivt, idet forventningen var, at det ville tage længere tid at opnå så høje tætheder. Begge forankringsmetoder virkede, og der er ikke statistisk forskel på metoderne.

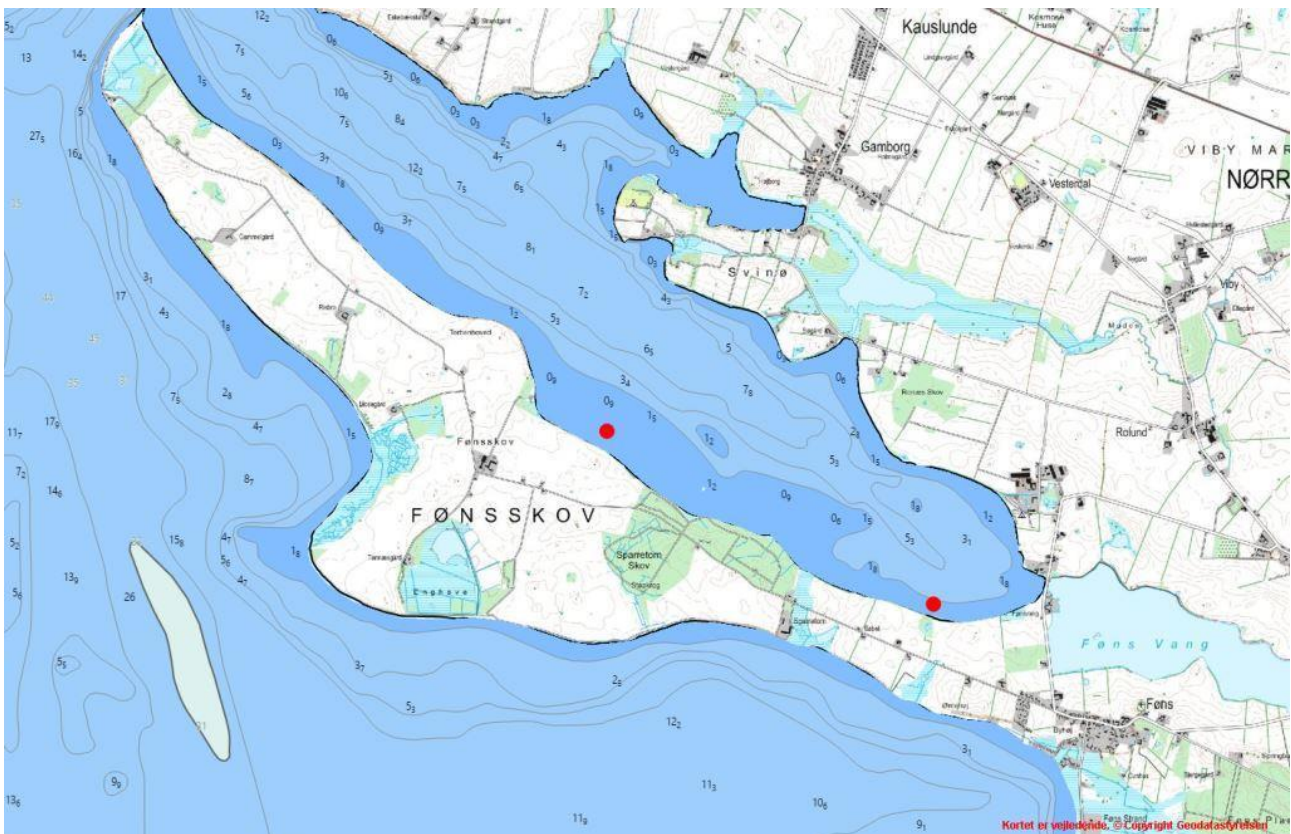
Projektet har også dokumenteret at ålegræsset har realiseret en lang række økosystemtjenester, mht. immobilisering af C, N og P, således at næringsstofferne ikke bliver tilgængelige for lyssvækkende fytoplankton og opportunistiske makroalger som ellers kan give anledning til iltsvind, når de nedbrydes.

Endelig er det nu påvist at ålegræsset understøtter en retablering af sunde alsidige dyresamfund, hvor både artsdiversiteten og – tætheden i bundfaunaen og den mobile fauna øges signifikant i forhold til på den tidligere nøgenbund. Tilsammen vil disse økosystemtjenester sikre et stabilt og godt fødegrundlag for mange græssende kystfugle (knopsvaner og knortegæs som spiser ålegræs og epifytter) og kødædende kystfugle (fjordterneer, skalleslugere og edderfugle).

SDU og Middelfart Kommune vil anvende ovennævnte metode til udplantning af ålegræsbede på to lokaliteter i Gamborg Fjord.

Placering

Ålegræsset vil blive plantet ud på de lokaliteter, som angivet på de følgende kort og i medsendte GIS-filer. Udplantning sker i to områder på henholdsvis 12 ha og 7 ha.

Figur 1. Oversigtskort, der viser placeringen af de to projektområder.

Figur 2. Udstrækningen af de to projektområder

Beskrivelse af projekterne

Som det fremgår af de ovenstående kort, vil vi lave storskala transplantation af ålegræsbede på to lokaliteter. Det forventes, at der etableres op til 1 ha ålegræsbede på vanddybder 1 – 2,5 meter i forbindelse med projektet Better BirdLIFE. Derudover forventer Middelfart Kommune at udplante op til 15 ha ålegræs på vanddybder 1 – 2,5 meter.

I ålegræsområderne placeres et udvalg af loggere (vandstand, temperatur, salinitet, lys og ilt) som monteres på en i metalpæl (diameter 1,5 cm), som forvejen er slået i havbunden, således at kun ca. 40 cm af pælen er over sedimentoverfladen. Loggerne monteres på denne bundnære del af metalpælen med kraftige strips.

Eksisterende forhold

Projektområderne er beliggende indenfor Natura2000 område 112 som indeholder Habitatområde H96 og Fuglebeskyttelsesområde F47, der begge er internationale naturbeskyttelsesområder.

Natura 2000-området Lillebælt har et areal på 35.043 ha, hvoraf ca. 80% består af hav. Området består af Habitatområde nr. H96 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F47.

Lillebælt er et særpræget havområde med både lave og dybe områder, som mod nord indsnævres til en flodlignende rende med op til 80 meters dybde. Stærk strøm udsætter kysterne for erosion, og materialet aflejres andre steder som krumodder og strandvolde. Hele havområdet udgøres af habitattyperne lavvandede bugter, sandbanker, rev, kystlaguner og mudder- og sandflader.

Kystlagunerne og strandengene indeholder et artsrigt plante- og dyreliv og udgør betydningsfulde overvintrings- og yngleområder for fugle, herunder edderfugl, hvinand, toppet skallesluger, og havterne.

Figur 3. Habitatnaturtyper i området

Arbejdet forventes ikke at give anledning til forstyrrelser for rekreative vandaktiviteter.

Praktisk forhold for udførelsen

Omfang

Projektet Better BirdLIFE forventer at udplante 1ha ålegræs på de to lokaliteter i 2023. Middelfart Kommune forventer at gøre brug af den resterende kapacitet i områderne i perioden 2023-2025.

Tidsplan

Arbejdet med etablering af ålegræsbede udføres i tidsrummet maj-juli i årene 2023-2025.

Bygherre/rådgiver

Bygherre:
Middelfart Kommune
Syddansk Universitet

Kontakt: Jakob Pedersen
Tlf. 8888 4838 el. 5125 0131

Dybdeprofil og bundsubstrat

Områder til ålegræsbedene er sandede og vurderes egnede til udplantning. Der forekommer sparsomt ålegræs i de udvalgte områder. Ålegræs udplantes på dybder fra 1,5 – 2,5 meter.

Hydrografiske forhold

Områderne til udplantning ligger i den indre del af Gamborg Fjord og på lavt vand med relativt rolige strømforhold. Udplantningen af ålegræs forventes ikke at medføre væsentlige ændringer af kysten. På sigt kan der dog forekomme en øget sedimentering i veletablerede ålegræsbede.

Udformning

Ålegræsskuddene fæstnes til jernsøm som trykkes ned i bunden, så skuddene kan rodfæste. Udplantningen sker i mindre, tætte samlinger inden for de angivne områder.

Udførsel

Udplantning sker i perioden maj til juli i årene 2023-2025.

Opfølgning

Det vurderes ikke at være nødvendigt med opfølgning efter udplantning.

Afmærkning

Det vurderes ikke nødvendigt at etablere afmærkning af områderne.

Overvågning

Middelfart Kommune og SDU vil følge udviklingen af ålegræsbedene.

Pasning, sikkerhed og formidling

I forbindelse med overvågningen vil der blive ført tilsyn med ålegræsbedenes tilstand. Ellers er det meningen at naturtyperne skal passe sig selv.

Økonomi

SDUs udplantning er finansieret af EU's LIFE-program, som er EU's finansielle instrument til at støtte projekter inden for miljø og energi, herunder natur og biodiversitet. Projekter, der støttes, skal medvirke til at gennemføre EU's naturbeskyttelsesdirektiver og bremse nedgangen i biologisk mangfoldighed.

Middelfart Kommune ønsker yderligere at udplante ålegræs for at styrke biodiversiteten i havet og udnytte ålegræssets evne til at binde kulstof. Finansieringen kommer fra kommunen og suppleres evt. med finansiering fra eksterne samarbejdspartnere.

Miljømæssig belastning

Søm, som anvendes til forankring af ålegræsstiklingerne, er ikke overfladebehandlet og vil således ruste væk inden for en kortere periode.

Miljømæssige sårbarhed, VVM og konsekvensvurdering

Ålegræsbedene vurderes ikke at have negativ betydning for områdets sårbarhed. I dag består bundforholdene på lokaliteterne af sand/grus og mindre sten. Enkelte steder på lavt vand forekommer spredt ålegræs.

Marine naturtyper i Natura 2000 området

Udplantningen af ålegræs sker i habitatområde H96 Lillebælt, hvor udpegningsgrundlaget bl.a. er de marine naturtyper. Der udplantes op til 16 ha ålegræsbede inden for to områder, der er kortlagt som naturtypen bugter og vige. Det ene område grænser op til naturtypen sandbanke. Ålegræs indgår naturligt i begge naturtyper, og udplantning af ålegræs forventes at ville understøtte disse naturtyper samt forbedrer muligheden for fødesøgning for arterne, som udgør dele af områdernes udpegningsgrundlag.

Udplantning af ålegræsbede i habitatområderne vurderes at være i fuld overensstemmelse med og understøttende for områdernes udpegningsgrundlag. I vores valg af projektområder har vi været påpasselige med ikke at ødelægge eksisterende ålegræsbede. Ålegræsbede vurderes således ikke at påvirke habitatnaturtyper negativt i anlægsfasen.

Marsvin

Der er tale om begrænsede arealer på lavt vand og med en ringe struktur og variation på bunden. Etablering af ålegræsbede sker ved hjælp af dykkere. Det vurderes, at etablering ikke vil forstyrre eller på anden måde påvirke marsvin.

Fugle

Det vurderes, at udplantning af ålegræs ikke vil påvirke fuglearter på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområderne. Der er ikke ynglefugle i områderne og trækfugle vil relativt let kunne vælge et alternativt rasteområde i anlægsfasen. Ålegræs etableres blandt andet med det formål at skabe flere og bedre fourageringsmuligheder for en række fugle på udpegningsgrundlaget. Sangsvane, Toppet Skallesluger, Bjergand, Hav-, Fjord- og Dværgterne forventes at få gavn af de nye habitater.

Det er således vores samlede vurdering, at udplantning af ålegræsbede er foreneligt med områdernes sårbarhed og tilmed understøtter fuglebeskyttelses- og habitatområdernes udpegningsgrundlag og medvirker til en gunstigere tilstand i områderne. Det vurderes at projekterne således ikke skal Miljøvurderes (VVM) og at der ikke skal udarbejdes en habitatkonsekvensvurdering.

På vegne af projektpartnerne

Jakob Pedersen
Biolog og projektleder
Middelfart Kommune
T: 8888 4838
E: jakob.martinpedersen@middelfart.dk